

IZVJEŠTAJ

Okrugli sto

Univerzitet kao platforma za interkulturalni dijalog i
suživot na Kosovu.

Datum 20 maj 2026

Mesto Hotel Dukagjini, Peć

Organizator: Centar za mir i ljudska prava

Institucija: Univerzitet "Haxhi Zeka"

1 Uvod

Savremeni univerziteti predstavljaju institucije sa višestrukim uticajem na razvoj društva. Pored svoje tradicionalne uloge u obrazovanju, naučnoistraživačkom radu i inovacijama, oni imaju sve značajniju ulogu u promovisanju demokratskih vrijednosti, zaštiti ljudskih prava, podsticanju međukulturnog dijaloga i jačanju društvene kohezije. U multietničkim i pluralističkim društvima univerziteti predstavljaju prostor u kojem zajedno egzistiraju različiti identiteti, kulture i tradicije, stvarajući stvarne mogućnosti za razvoj komunikacije, međusobnog razumijevanja i saradnje među zajednicama.

U Republici Kosovo, gdje suživot među zajednicama predstavlja jedan od ključnih stubova demokratske stabilnosti i institucionalnog razvoja, visoko obrazovanje ima posebnu odgovornost da doprinese izgradnji inkluzivnog društva. Kroz nastavu, naučnoistraživački rad, akademsku mobilnost i saradnju sa javnim institucijama te domaćim i međunarodnim organizacijama, univerziteti neposredno doprinose razvoju kulture dijaloga, poštovanju kulturne raznolikosti i smanjenju predrasuda.

Upravo na ovoj filozofiji zasnivala se organizacija Okruglog stola pod nazivom „Univerzitet kao platforma za međukulturni dijalog i suživot na Kosovu“, koji je organizovao Centar za mir i ljudska prava Univerziteta „Haxhi Zeka“, povodom obilježavanja 21. maja – Svjetskog dana kulturne raznolikosti za dijalog i razvoj. Događaj je održan 20. maja 2026. godine u Hotelu „Dukagjini“ u Peći i okupio predstavnike javnih institucija, akademske zajednice, međunarodnih organizacija, organizacija civilnog društva i zajednica koje nisu većinske.

Cilj organizovanja ovog okruglog stola nije bio samo obilježavanje datuma od međunarodnog značaja, već i stvaranje akademske i institucionalne platforme za raspravu o izazovima i mogućnostima vezanim za promociju međuzajedničkog dijaloga u visokom obrazovanju. Događaj je imao za cilj podstaći argumentovanu raspravu o univerzitetskim politikama koje se odnose na različitost i inkluziju, ulozi studijskih programa na jezicima zajednica, izazovima povezanim sa diskriminacijom i društvenim preprekama, kao i značaju međuinstitucionalne saradnje u izgradnji demokratskog i inkluzivnog društva.

Važan segment događaja bilo je predstavljanje rezultata istraživanja koje je proveo Centar za mir i ljudska prava pod nazivom „Univerzitet kao platforma za međukulturni dijalog i suživot na Kosovu“. Istraživanje je realizovano uz učešće ispitanika iz različitih zajednica i sprovedeno je na dva jezika – albanskom i bosanskom. Rezultati istraživanja prikazali su percepcije učesnika o ulozi univerziteta u promovisanju kulturne raznolikosti, međuzajedničkog dijaloga i izgradnji društvenog mira, čime su poslužili kao naučna osnova za diskusije vođene tokom okruglog stola.

Centar za mir i ljudska prava • Univerzitet "Hadži Zeka"

2 Svrha i ciljevi

Primarni cilj

Okrugli sto imao je za cilj uspostavljanje zajedničke platforme koja okuplja akademsku zajednicu, javne institucije i organizacije civilnog društva radi rasprave o ulozi univerziteta u promovisanju međukulturnog dijaloga i suživota na Kosovu.

Primarni ciljevi

- ✓ Prezentacija rezultata istraživanja koje je sproveo Centar za mir i ljudska prava;
- ✓ Diskusija o institucionalnim politikama usmjerenim na podsticanje raznolikosti i inkluzije unutar javnih univerziteta;
- ✓ Analiza uloge akademskih programa na jezicima zajednica kao alata za integraciju i ravnopravno učešće;
- ✓ Identifikacija društvenih, ekonomskih, jezičkih i institucionalnih prepreka s kojima se susreću zajednice;
- ✓ Promocija međuinstitucionalne i međuzajedničke saradnje;
- ✓ Razvoj specifičnih preporuka za visokoškolske ustanove i javne subjekte za unapređenje međukulturnog dijaloga i podsticanje socijalnog mira.

Međunarodno značajna akademska aktivnost

3 Koordinacija događaja

Lokacija i vrijeme

Okrugli sto je sazvao Centar za mir i ljudska prava na Univerzitetu "Hadži Zeka", kao dio svojih institucionalnih inicijativa usmjerenih na promociju ljudskih prava, podsticanje dijaloga među zajednicama i unapređenje međukulturne saradnje.

Događaj je održan u hotelu "Dukagjini" u Peći, počevši u 9:30 prijemom i registracijom učesnika. Među prisutnima su bili predstavnici javnih univerziteta, članovi Skupštine Republike Kosovo, delegati OEBS-a, Institucije ombudsmana, sudskog i tužilačkog sistema, organizacija civilnog društva, opštinskih institucija i predstavnici bošnjačke, srpske, romske, aškalijske i egipćanske zajednice.

Uključivanje predstavnika iz različitih oblasti podstaklo je interdisciplinarni dijalog, omogućavajući da se tema ispita sa akademskog, pravnog, institucionalnog i društvenog stanovišta. Sastav ovog panela odražavao je međusektorsku suštinu izazova koji okružuju interkulturalni dijalog i unapređenje kulturne raznolikosti na Kosovu.

Međuinstitucionalna i međuzajednička saradnja

4 Zvanična inauguracija stola

Nakon registracije učesnika, u 10:00 sati započela je zvanična ceremonija otvaranja okruglog stola.

Skup je otvorio prof. dr. Armand Krasniqi, rektor Univerziteta „Haxhi Zeka“, koji je u svom pozdravnom obraćanju poželio dobrodošlicu svim panelistima, predstavnicima institucija, međunarodnim partnerima, profesorima, studentima i ostalim učesnicima.

U svom obraćanju rektor je naglasio da savremeni univerziteti trebaju biti prepoznati kao institucije od javne odgovornosti koje, pored svoje obrazovne i naučnoistraživačke misije, imaju obavezu da doprinose izgradnji demokratskog društva zasnovanog na poštovanju kulturne raznolikosti, međuzajedničkog dijaloga i ljudskih prava. Istakao je da je Univerzitet „Haxhi Zeka“ ove principe integrisao u svoju strategiju institucionalnog razvoja te da ostaje posvećen stvaranju inkluzivnog akademskog okruženja u kojem se studenti svih zajednica tretiraju ravnopravno i imaju jednake mogućnosti za profesionalni i građanski razvoj.

Rektor je također izrazio priznanje radu Centra za mir i ljudska prava na organizovanju aktivnosti koje podstiču međukulturni dijalog. Naglasio je da rezultati istraživanja predstavljenog tokom ovog okruglog stola predstavljaju značajnu osnovu za razvoj budućih univerzitetskih politika i unapređenje saradnje sa javnim institucijama.

Prezentacija istraživanja

Tokom okruglog stola predstavljeno je istraživanje pod nazivom „Uloga univerziteta u promovisanju kulturne raznolikosti i međuzajedničkog dijaloga na Kosovu“, koje je provela magistrica Edlira Juniku. Ova studija ispitala je ulogu visokoškolskih ustanova u podsticanju međukulturalnog dijaloga, promovisanju tolerancije i unapređenju suživota među zajednicama na Kosovu. Prikupljeni podaci i analiza percepcije ispitanika naglasili su da univerziteti posjeduju značajan potencijal za ublažavanje predrasuda, stvaranje inkluzivnog okruženja i njegovanje akademske kulture utemeljene na poštovanju, jednakosti i međuzajedničkoj saradnji.

Uloga univerziteta u podsticanju demokratskog društva

5 Panelisti - Dr. Neshad Albani

Dr. Neshad Albani

Počasni gost • Aktivista za ljudska prava

Dr. Neshad Albani je ljekar, humanitarac i aktivista za ljudska prava te jedna od najistaknutijih ličnosti civilnog društva na Kosovu. Decenijama je aktivno angažovan na promociji mira, dijaloga i međunarodne saradnje kroz Rotary International, gdje je imao ključnu ulogu u prijemu Kosova u ovu organizaciju i realizaciji brojnih humanitarnih projekata u oblastima zdravstva, obrazovanja i razvoja zajednice.

Dr. Albani je također prepoznat po svom zalaganju za zaštitu jezičkih prava Albanaca na globalnim digitalnim platformama, kao i po saradnji sa Kosovskim centrom za ljudska prava i Carnegie Council for Ethics in International Affairs, dajući značajan doprinos promociji javne etike, ljudskih prava i interkulturalnog dijaloga.

Svojim dugogodišnjim radom izgradio je mostove saradnje između lokalnih institucija i međunarodnih organizacija, promovišući univerzalne vrijednosti solidarnosti, tolerancije i mirnog suživota.

Doprinos Okruglom stolu

Kao uvaženi počasni gost na događaju, dr. Neshad Albani izrazio je zahvalnost za organizaciju ovog okruglog stola, ističući značaj akademskih inicijativa koje promoviraju interkulturalni dijalog i poštovanje različitosti. U svom obraćanju naglasio je da su univerzitete ključne institucije u oblikovanju novih generacija i njegovanju kulture mira. Ustvrdio je da se dijalog među zajednicama ne uspostavlja isključivo kroz vladine politike, već fundamentalno kroz obrazovanje, saradnju i međusobno poštovanje – procese za koje univerzitete snose nezamjenjivu odgovornost.

Dr. Albani je naglasio da uspostavljanje demokratskog društva zahtijeva snažne akademske institucije koje potiču kritičko razmišljanje, javnu etiku i građansku odgovornost. Iznio je stav da promociju kulturne raznolikosti ne treba smatrati samo formalnom institucionalnom obavezom, već vrijednošću koja unapređuje akademski život i podržava dugoročni napredak društva. Zaključno, pozvao je univerzitete da istraju u stvaranju partnerstava s međunarodnim organizacijama, javnim institucijama i lokalnim zajednicama, stvarajući tako zajedničke projekte koji jačaju dijalog, poštovanje ljudskih prava i skladan suživot među zajednicama.

Unapređenje mira, dijaloga i ljudskih prava

Prof. Dr. Armand Krasniqi

Rektor • Univerzitet „Haxhi Zeka“

Prof. dr. Armand Krasniqi je rektor Univerziteta „Haxhi Zeka“ i redovni profesor iz oblasti poslovnog prava. Jedna je od ključnih ličnosti u institucionalnom razvoju Univerziteta, budući da je aktivno učestvovao u njegovom osnivanju od samih početaka. Najprije je obavljao dužnost dekana Fakulteta primijenjenih nauka u biznisu, a potom i predsjednika Privremenog upravnog vijeća.

Tokom svog mandata rektora posvećen je unapređenju kvaliteta visokog obrazovanja, jačanju internacionalizacije, razvoju međunarodnih partnerstava i modernizaciji studijskih programa, usmjeravajući Univerzitet ka evropskim standardima visokog obrazovanja.

Rektorova riječ

U uvodnom dijelu okruglog stola, prof. dr. Armand Krasniqi je artikulirao institucionalnu strategiju Univerziteta "Haxhi Zeka" u vezi s unapređenjem kulturne raznolikosti i dijaloga među zajednicama. Naglasio je da univerzitet, kao javna visokoškolska ustanova, snosi odgovornost ne samo za akademski napredak svojih studenata, već i za njihov razvoj kao aktivnih, odgovornih građana osposobljenih za napredak i saradnju u multietničkom društvu.

Nakon toga, prof. dr. Krasniqi je predstavio nalaze istraživanja koje je sproveo Centar za mir i ljudska prava pod nazivom "Univerzitet kao platforma za međukulturni dijalog i suživot na Kosovu". Prezentacija je bila zasnovana na empirijskim podacima prikupljenim od ispitanika iz različitih zajednica, ispitujući percepcije o ulozi univerziteta u podsticanju kulturne raznolikosti, inkluzije i ublažavanju predrasuda.

Rezultati istraživanja su pokazali da učesnici univerzitet vide kao instituciju sa značajnim potencijalom za podsticanje dijaloga između zajednica i promovisanje kulture suživota. Ipak, postoji prepoznata potreba za unapređenjem institucionalnih politika koje olakšavaju uključivanje zajednice, razvijaju višejezične programe, organizuju interkulturalne aktivnosti i podstiču angažman studenata u zajedničkim projektima.

U svojoj analizi, prof. dr. Krasniqi je naglasio potrebu da univerziteti pređu sa svoje tradicionalne uloge obrazovnih institucija na ulogu proaktivnih učesnika u društvenom razvoju. Istakao je njihov potencijal da njeguju povjerenje među zajednicama, promovišu toleranciju i jačaju socijalnu koheziju. Ocijenio je nalaze istraživanja kao značajnu osnovu za oblikovanje budućih univerzitetskih politika i za razvoj novih kolaborativnih projekata sa institucionalnim i međunarodnim partnerima.

Institucionalna politika u vezi s različitošću i inkluzijom

Prof. dr. Anita Cucović

Vanredna profesorica • Fakultet Biznisa, Univerzitet „Haxhi Zeka“

Prof. dr. Anita Cucović je vanredna profesorica na Fakultetu za biznis Univerziteta „Haxhi Zeka“ i jedna od ključnih nositeljica nastave na studijskim programima koji se izvode na bosanskom jeziku. Pored svog angažmana u nastavi i naučnoistraživačkom radu, odigrala je značajnu ulogu u razvoju akademskih programa za bošnjačku zajednicu, promovisanju inkluzivnog visokog obrazovanja i jačanju saradnje među zajednicama unutar Univerziteta.

Kao koordinatorica ovog okruglog stola, dala je značajan doprinos organizaciji i realizaciji događaja, osiguravajući učešće predstavnika institucija i zajednica u zajedničkoj raspravi o međukulturnom dijalogu.

Tema prezentacije

Kao predstavnica Fakulteta Biznisa, vanredna prof. dr. Anita Cucović se obratila temi "Jezik i pristup obrazovanju - Uloga studijskih programa na jezicima zajednice", povezujući ovu problematiku s rezultatima istraživanja predstavljenim na početku događaja.

U svom izlaganju naglasila je da je jezik jedan od temeljnih elemenata kulturnog identiteta i ključni faktor u osiguravanju jednakog pristupa visokom obrazovanju. Oslanjajući se na iskustvo Fakulteta Biznisa, predstavila je historijski razvoj studijskih programa na bosanskom jeziku na Univerzitetu "Haxhi Zeka", naglasivši da su ovi programi odigrali važnu ulogu u akademskoj integraciji bosanskohercegovačke zajednice i u stvaranju jednakih mogućnosti za univerzitetsko obrazovanje.

Podsjetila je da je nastava na bosanskom jeziku prošla dug proces institucionalizacije, počevši od prvih grupa organiziranih uz podršku gostujućih profesora, do pune akreditacije programa dodiplomskog i master studija na Fakultetu znanosti u biznisu. Prema njenim riječima, ovaj razvoj nije doprinio samo unapređenju obrazovanja u bosanskohercegovačkoj zajednici, već i jačanju povjerenja među zajednicama i afirmaciji Univerziteta "Haxhi Zeka" kao institucije koja promovira kulturnu raznolikost i inkluziju.

Višejezični programi kao alat za integraciju

Uloga maternjeg jezika u visokom obrazovanju na Kosovu

Uloga maternjeg jezika u visokom obrazovanju na Kosovu suočava se s izazovom uspostavljanja ravnoteže između očuvanja identiteta i integracije zajednica. Na Kosovu paralelno funkcionišu dva obrazovna sistema: sistem na albanskom jeziku, koji uključuje i studijske programe na bosanskom i turskom jeziku, te sistem na srpskom jeziku, koji djeluje u okviru obrazovnog sistema Republike Srbije. Ovi sistemi omogućavaju zajednicama da studiraju na svom maternjem jeziku, ali istovremeno ograničavaju saradnju i kontakte između studenata različitih zajednica, što otežava dijalog i društvenu integraciju.

Ekonomska perspektiva i tržište rada

Univerzitetsko obrazovanje na maternjem jeziku olakšava usvajanje znanja, ali nedovoljno poznavanje drugih službenih jezika ograničava mogućnosti zapošljavanja. Studenti koji diplomiraju isključivo na srpskom ili bosanskom jeziku, bez poznavanja albanskog jezika, kao i obrnuto, imaju manje mogućnosti za mobilnost na tržištu rada unutar Kosova. Kao posljedica toga, mnogi diplomirani studenti posao traže isključivo unutar svojih zajednica, u javnom sektoru ili u inostranstvu, čime se dodatno doprinosi fenomenu odliva mozgova.

Status nastave na bosanskom jeziku

Nastava na bosanskom jeziku prošla je kroz značajan razvojni proces. Prije 2001. godine nisu postojali univerzitetski studijski programi na bosanskom jeziku. U periodu od 2001. do 2011. godine otvorene su prve paralelne studijske grupe uz podršku gostujućih profesora, dok su nakon osnivanja Univerziteta „Haxhi Zeka“ 2011. godine programi na bosanskom jeziku stekli puni pravni status i redovno su akreditovani na bachelor i master nivou. Time je studentima iz bošnjačke zajednice omogućeno da kompletan ciklus visokog obrazovanja završe na svom maternjem jeziku.

Problem akademskog kadra

Jedan od glavnih izazova bio je nedostatak domaćih profesora sa doktoratom koji govore bosanski jezik. U početnoj fazi ovaj problem je prevaziđen angažovanjem gostujućih profesora iz Bosne i Hercegovine i Sandžaka, kao i domaćih albanskih profesora koji su poznavali bosanski ili srpskohrvatski jezik. Vremenom su diplomanti prvih generacija nastavili postdiplomske studije i postali dio akademskog osoblja, čime je znatno smanjena zavisnost od angažovanja profesora iz inostranstva.

Institucionalizacija i akreditacija

Osnivanjem Univerziteta „Haxhi Zeka“ i Agencije za akreditaciju Kosova, studijski programi na bosanskom jeziku podvrgnuti su istim standardima kao i programi na albanskom jeziku. Akreditacija bachelor programa, a potom i otvaranje master studija, dodatno su ojačali njihov položaj i osigurali jednak kvalitet visokog obrazovanja.

Uvođenje master studija

Otvaranje master studija na bosanskom jeziku predstavljalo je važan korak u razvoju visokog obrazovanja bošnjačke zajednice. Studentima je omogućeno da kompletan univerzitetski ciklus studija (3+2) završe u svom gradu, dok je fakultet počeo razvijati vlastiti akademski kadar iz reda bošnjačke zajednice, čime su stvoreni uslovi za dugoročan razvoj i održivost studijskih programa.

Zaključak

Univerzitetski studijski programi na maternjem jeziku predstavljaju važnu garanciju očuvanja identiteta i prava zajednica na Kosovu. Međutim, kako bi se izgradilo integrisanije društvo i inkluzivnije tržište rada, neophodno je, uz kvalitetno obrazovanje na maternjem jeziku, podsticati učenje drugih službenih jezika, razvijati međuuniverzitetsku saradnju i programe studentske razmjene. Takav pristup doprinijet će smanjenju podjela među zajednicama i stvaranju jednakih mogućnosti za sve studente na Kosovu.

Z. Suad Sadiković

Predstavnik Misije OSCE-a na Kosovu

Suad Sadiković je predstavnik Misije Organizacije za evropsku sigurnost i saradnju (OSCE) na Kosovu, angažovan u Regionalnom centru. Posjeduje dugogodišnje iskustvo u promovisanju prava zajednica, podsticanju međuetničkog dijaloga, zaštiti ljudskih prava i unapređenju demokratskih procesa.

U svom obraćanju, Z. Suad Sadiković pohvalio je inicijativu Univerziteta „Haxhi Zeka“ i Centra za mir i ljudska prava za organizovanje događaja koji se bavi jednom od najvažnijih tema demokratskog razvoja na Kosovu. Istakao je da su univerziteti strateški partneri OSCE-a u promovisanju međukulturnog dijaloga i jačanju demokratskih kapaciteta mladih generacija.

Naglasio je da međunarodna iskustva potvrđuju kako visokoškolske institucije imaju neposredan uticaj na izgradnju kulture tolerancije, poštovanja različitosti i smanjenja predrasuda. Iz tog razloga, prema njegovim riječima, univerziteti trebaju stvarati više prostora za dijalog, zajedničke studentske projekte i međunarodnu saradnju koja omogućava međusobno upoznavanje i razumijevanje među zajednicama.

Također je istakao da će OSCE nastaviti podržavati akademske inicijative koje doprinose promociji ljudskih prava, učešću zajednica i razvoju inkluzivnih javnih politika, smatrajući obrazovanje jednim od najefikasnijih mehanizama za izgradnju trajnog mira i dugoročne stabilnosti.

Strateška saradnja za međukulturni dijalog

Prof. Dr. Fahrush Rexhepi

Poslanik u Skupštini Republike Kosovo • Univerzitetski profesor

Prof. dr. Fahrush Rexhepi je univerzitetski profesor, doktor historijskih i teoloških nauka te poslanik u Skupštini Republike Kosovo. Izgradio je istaknutu akademsku karijeru na Fakultetu islamskih studija u Prištini, gdje je u više mandata obavljao dužnost profesora i dekana. Tokom svoje akademske karijere autor je više od stotinu naučnih radova i publikacija koje obrađuju teme iz oblasti historije, islamskih studija, međureligijskog dijaloga, kulture mira i suživota među zajednicama.

Prezentacija - Međuvjerska tolerancija

U okviru okruglog stola, prof. dr. Fahrush Rexhepi održao je prezentaciju na temu "Međureligijska tolerancija među Albancima", obraćajući se jednoj od najvažnijih dimenzija međukulturalnog dijaloga na Kosovu.

U svom govoru je naglasio da je historiju Albanaca karakterizirao međuvjerski suživot i međusobno poštovanje između vjerskih zajednica, smatrajući ovu tradiciju jednom od najvažnijih vrijednosti kosovskog društva. Prema njegovim riječima, međuvjerska tolerancija ne bi trebala biti posmatrana samo kao historijsko naslijeđe, već kao vrijednost koja se mora kontinuirano negovati kroz obrazovanje i javne institucije.

Prof. Rexhepi je tvrdio da univerziteti igraju nezamjenjivu ulogu u promociji ove kulture, jer su okruženja u kojima se susreću studenti različitih etničkih, vjerskih i kulturnih porijekla. U tom kontekstu, naglasio je važnost razvoja akademskih programa koji promovišu međureligijski dijalog, građansko obrazovanje i poštovanje ljudskih prava.

Također se fokusirao na važnost kritičkog mišljenja u borbi protiv stereotipa i predrasuda. Prema njegovim riječima, univerziteti bi trebali stvoriti akademsku kulturu u kojoj se razlike tretiraju kao društvena vrijednost, a ne kao faktor razdvajanja. Samo kroz kvalitetno obrazovanje i otvorenu komunikaciju može se izgraditi povjerenje između zajednica.

Međureligijska tolerancija kao akademska vrijednost

10 Panelisti - Lazar Radulović

Lazar Radulović

Poslanik u Skupštini Republike Kosovo

Lazar Radulović je poslanik u Skupštini Republike Kosovo i predstavnik srpske zajednice. Tokom svog javnog angažmana usmjeren je na promociju prava zajednica, unapređenje međuetničkog dijaloga i osiguravanje ravnopravnog učešća nevećinskih zajednica u javnim institucijama. U svom parlamentarnom radu podržavao je inicijative usmjerene na jačanje saradnje među zajednicama te unapređenje politika koje promovišu integraciju i jednakost.

Prezentacija - Iskustva zajednice

U svojoj prezentaciji na temu "Iskustva zajednice", gospodin Radulović se osvrnuo na način na koji zajednice doživljavaju univerzitet kao javnu instituciju i kao prostor za razvoj dijaloga i saradnje.

Naglasio je da univerziteti imaju veliki potencijal za izgradnju mostova komunikacije između zajednica, ali taj potencijal moraju pratiti konkretne politike koje garantuju zastupljenost, uključivanje i aktivno učešće svih zajednica u akademskom životu.

Značajan dio diskusije bio je posvećen percepciji zajednica u vezi sa nivoom njihove zastupljenosti u javnim univerzitetima. Tvrdio je da je osjećaj pripadnosti i uključenosti bitan element u izgradnji povjerenja u visokoškolske ustanove i da univerziteti trebaju stvoriti mehanizme koji osiguravaju jednake mogućnosti za sve studente

Također je cijenio važnost zajedničkih akademskih aktivnosti, studentskih razmjena i projekata između zajednica kao instrumenata koji doprinose smanjenju stereotipa i stvaranju kulture dijaloga i saradnje

Zastupljenost i uključivanje u akademski život

11 Panelisti - Pravosudni sistem Arlinda Muça

Arlinda Muça

Članica Tužilačkog vijeća Kosova

Arlinda Muça je pravnica i članica Tužilačkog vijeća Kosova. Tokom svoje profesionalne karijere aktivno je angažovana na unapređenju vladavine prava, jačanju nezavisnosti tužilačkog sistema i zaštiti ljudskih prava. Kroz svoje institucionalne dužnosti doprinijela je razvoju politika koje promovišu jednakost pred zakonom, borbu protiv diskriminacije i jačanje institucionalnog integriteta.

U svom izlaganju, gospođa Muça predstavila je temu „Diskriminacija i prepreke“, analizirajući diskriminaciju iz pravne i institucionalne perspektive. Naglasila je da se diskriminacija ne pojavljuje samo u direktnim oblicima, već se često ispoljava kroz prikrivene institucionalne prakse koje utiču na jednak pristup obrazovanju, zapošljavanju i učešću u javnom životu.

Prema njenim riječima, javne institucije i univerziteti trebaju uspostaviti jasne mehanizme za prepoznavanje i rješavanje slučajeva diskriminacije, uz osiguravanje pune primjene zakonodavstva o jednakosti i zabrani diskriminacije. Posebno je istakla da su pravno obrazovanje i podizanje svijesti o ljudskim pravima među najefikasnijim mehanizmima za sprečavanje diskriminacije.

Agron Karatash

Sudija Osnovnog suda u Prizrenu

Agron Karatash je sudija Osnovnog suda u Prizrenu s dugogodišnjim iskustvom u pravosudnom sistemu Republike Kosovo. Tokom obavljanja svoje dužnosti bavio se predmetima koji se odnose na zaštitu osnovnih ljudskih prava, primjenu zakona i jačanje vladavine prava.

U svojoj diskusiji, sudija Karatash se osvrnuo na diskriminaciju iz sudske perspektive, analizirajući važnost efikasne zaštite prava građana putem pravosudnog sistema. Naglasio je da sudovi imaju ključnu ulogu u garantovanju jednakosti pred zakonom i u izgradnji povjerenja građana u pravosudne institucije.

Pravda i zaštita ljudskih prava

12 Panelisti - Zastupnik naroda

Anita Čavdarbasha-Korenica

Zamjenica ombudsmana Republike Kosovo

Anita Čavdarbasha-Korenica je pravnica s dugogodišnjim iskustvom u oblasti ljudskih prava, evropskog zakonodavstva i javne uprave. Osnovne studije završila je na Pravnom fakultetu Univerziteta u Prištini, dok je postdiplomske studije (LL.M. iz Evropskog prava) završila na Europa-Kolleg Hamburg u Njemačkoj.

Prije imenovanja na funkciju zamjenice ombudsmana, obavljala je značajne dužnosti u Ministarstvu trgovine i industrije i Ministarstvu pravde. Od 2022. godine obavlja funkciju zamjenice ombudsmana Republike Kosovo, gdje je aktivno angažovana na zaštiti osnovnih ljudskih prava i sloboda.

Prezentacija - Međuetnička saradnja

U svojoj prezentaciji, gđa Čavdarbasha-Korenica se osvrnula na temu "Međuetnička saradnja – diskriminacija i prepreke", pružajući analizu uloge nezavisnih institucija u zaštiti prava zajednica i promovisanju jednakosti.

Naglasila je da zaštita ljudskih prava nije ograničena samo na rješavanje pojedinačnih pritužbi, već uključuje i kreiranje preventivnih politika koje promoviraju jednakost, inkluziju i nediskriminaciju u svim javnim institucijama, uključujući i univerzitete.

Nakon diskusije, ocijenila je da univerziteti imaju veliki potencijal za izgradnju kulture poštovanja različitosti kroz obrazovanje, naučno istraživanje i vannastavne aktivnosti. Naglasila je da promocija ljudskih prava treba biti sastavni dio univerzitetske kulture.

Također, gđa Čavdarbasha-Korenica je podvukla važnost saradnje između univerziteta, Institucije ombudsmana i drugih javnih institucija za razvoj zajedničkih projekata koji promoviraju poštovanje ljudskih prava i bore se protiv diskriminacije.

Zaštita ljudskih prava i inkluzija

Panelisti – Predstavници zajednice

Mirzet Džogović

Mirzet Džogović

Zamjenik gradonačelnika Općine Peć za zajednice

Mirzet Džogović je zamjenik gradonačelnika Općine Peć za zajednice i jedan od najaktivnijih institucionalnih predstavnika bošnjačke zajednice na Kosovu. U okviru svojih nadležnosti odgovoran je za koordinaciju općinskih politika koje se odnose na zaštitu prava zajednica, socijalnu inkluziju i unapređenje saradnje između lokalnih institucija i nevećinskih zajednica.

Prezentacija - Međuetnička saradnja

U svojoj prezentaciji, gospodin Džogović se osvrnuo na pitanje diskriminacije i prepreka koje i dalje utiču na živote nevećinskih zajednica, posebno se fokusirajući na izazove vezane za pristup javnim uslugama, obrazovanje i institucionalno učešće.

Naglasio je da se diskriminacija ne manifestuje uvijek direktno, već se često manifestuje kroz administrativne, društvene i ekonomske barijere koje ograničavaju mogućnosti zajednica za ravnopravno učešće u javnom životu.

Oslanjajući se na svoje iskustvo u lokalnoj upravi, tvrdio je da saradnja između općinskih institucija i univerziteta može doprinijeti identificiranju i rješavanju ovih izazova kroz zajedničke istraživačke projekte, obrazovne aktivnosti i inicijative u zajednici.

Zaključno je ocijenio da univerziteti trebaju biti strateški partneri lokalnih institucija u promociji dijaloga između zajednica i jačanju aktivnog učešća mladih u demokratskim procesima.

Panelisti – predstavnici zajednice

Dr. Sc. Lendrit Qeli

Dr. Sc. Lendrit Qeli

Šef Kabineta predsjedavajućeg Kolegija Kancelarije za pitanja zajednica (OKZP/AKM)

Dr. sc. Lendrit Qeli je institucionalni lider s bogatim iskustvom u javnoj upravi i razvoju politika koje se odnose na zajednice, dobro upravljanje i ljudska prava. Tokom svoje karijere doprinio je koordinaciji međuinstitucionalnih procesa usmjerenih na unapređenje položaja nevećinskih zajednica te jačanju institucionalnih mehanizama za promociju jednakosti i inkluzije.

Prezentacija - Prepreke

U svom izlaganju, dr. Qeli govorio je o društvenim, ekonomskim i kulturnim preprekama koje i dalje utiču na učešće zajednica u akademskom i institucionalnom životu.

Naglasio je da, pored pravnih prepreka, postoje i društvene i ekonomske barijere koje ograničavaju mogućnosti zajednica da ostvare koristi od visokog obrazovanja i aktivno učestvuju u javnom životu.

U svojoj analizi istakao je da univerziteti trebaju intenzivirati saradnju s državnim institucijama i lokalnim vlastima kako bi identifikovali ove izazove i razvili politike zasnovane na dokazima koje doprinose uklanjanju nejednakosti i promovisanju jednakih mogućnosti.

Dr. Qeli je također naglasio značaj naučnih istraživanja i empirijskih analiza u kreiranju javnih politika, ocijenivši istraživanje koje je proveo Centar za mir i ljudska prava kao značajan doprinos u tom pravcu.

Vlora Latifi

Koordinatorica organizacije „Syri i Vizionit“

Vlora Latifi je koordinatorica organizacije „Syri i Vizionit“, organizacije civilnog društva s dugogodišnjim iskustvom u promovisanju ljudskih prava, socijalne inkluzije, osnaživanju zajednica i realizaciji inicijativa koje podstiču dijalog i međuzajedničku saradnju na Kosovu. Kroz projekte realizovane u partnerstvu s javnim institucijama i međunarodnim organizacijama doprinijela je jačanju uloge civilnog društva u izgradnji društvene kohezije i promovisanju demokratskih vrijednosti.

Prezentacija - važnost međuetničke saradnje iz perspektive civilnog društva

U svojoj prezentaciji, gđa Latifi se osvrnula na važnost međuetničke saradnje iz perspektive civilnog društva. Naglasila je da organizacije civilnog društva igraju komplementarnu ulogu javnim institucijama i univerzitetima u izgradnji povjerenja između zajednica.

Tvrdila je da projekti koji okupljaju mlade ljude iz različitih zajednica stvaraju stvarne prilike za prevazilaženje stereotipa i izgradnju trajnih odnosa saradnje.

Okrugli sto je pokazao da univerziteti predstavljaju institucije sa značajnim potencijalom za promoviranje interkulturalnog dijaloga i izgradnju održivih odnosa među zajednicama na Kosovu.

Glavni nalazi

- ✓ Visoko obrazovanje treba da se fokusira na profesionalni razvoj i građansko obrazovanje.
- ✓ Promovisanje kulturne raznolikosti zahtijeva istinske institucionalne politike.
- ✓ Univerzitet "Haxhi Zeka" je pozitivan primjer u promovisanju dijaloga.
- ✓ Međuinstitucionalna saradnja je ključna za uspjeh inicijativa.
- ✓ Višejezični programi garantuju jednak pristup obrazovanju.
- ✓ Diskriminaciju treba rješavati putem institucionalnih mehanizama.

Rezultati istraživanja predstavljeni tokom događaja, zajedno s diskusijama koje su vodili panelisti i učesnici, pružaju važnu osnovu za razvoj budućih univerzitetskih politika i za pokretanje novih projekata koji promoviraju interkulturalni dijalog i suživot na Kosovu.

Osnova za budući razvoj politika

14 Preporuke

Na kraju aktivnosti, formulisani su niz preporuka koje imaju za cilj unapređenje uloge univerziteta u promociji interkulturalnog dijaloga i kulturne raznolikosti:

1. Na strukturiraniji način integrisati principe kulturne raznolikosti, inkluzije i međuzajedničkog dijaloga u razvojne strategije univerziteta.

2. Ojačati institucionalne politike koje promovišu jednakost, zabranu diskriminacije i aktivno učešće zajednica u akademskom životu.

3. Podržati razvoj i unapređenje studijskih programa na jezicima zajednica kao mehanizma za osiguravanje ravnopravnog pristupa visokom obrazovanju.

4. Redovno organizovati akademske forume, okrugle stolove, naučne konferencije i studentske aktivnosti koje promovišu međukulturni dijalog.

5. Razvijati zajedničke istraživačke projekte između univerziteta, javnih institucija i organizacija civilnog društva, s posebnim fokusom na kulturnu raznolikost i društvenu koheziju.

6. Jačati saradnju s međunarodnim organizacijama i razvojnim partnerima u provođenju inicijativa koje doprinose promociji mira i ljudskih prava.

Na kraju okruglog stola, napravljen je sažetak diskusija i ključnih poruka prezentiranih tokom događaja. Organizatori su pohvalili visok nivo učešća i kvalitet diskusija, naglašavajući da su ciljevi događaja uspješno ostvareni.

Naglašeno je da interkulturalni dijalog i promocija kulturne raznolikosti ne bi trebali biti ograničeni samo na simbolične aktivnosti, već bi trebali biti stalni dio institucionalnih politika i praksi univerziteta i javnih institucija.

U tom kontekstu, Centar za mir i ljudska prava izrazio je spremnost da nastavi organizirati slične aktivnosti, jačajući saradnju s lokalnim i međunarodnim partnerima, s ciljem promoviranja mira, dijaloga i poštivanja ljudskih prava.

Nakon završetka službenog dijela aktivnosti, učesnici su nastavili komunikaciju na zajedničkom ručku, što je poslužilo kao dodatna prilika za profesionalno umrežavanje i razmjenu iskustava između institucija učesnika.

Okrugli sto pokazao je da univerziteti predstavljaju institucije sa značajnim potencijalom za promovisanje međukulturnog dijaloga i izgradnju održivih odnosa među zajednicama na Kosovu.

Centar za mir i ljudska prava • Univerzitet "Haxhi Zeka" • 20.05.2026.